

134076

SECRET

III/78
Februaristaking-herdenkingVERTROUWELIJK

Het moge Uwer Excellentie bekend zijn, dat de Communistische Partij van Nederland pretendeert de ag. Februaristaking 1941 te hebben georganiseerd.

Hierin ligt de verklaring, dat zij voor zich genoeg het alleenrecht opeist, jaarlijks deze gebeurtenis in de maand Februari in het openbaar te herdenken. Voor de organisatie verschuilt zij zich echter zorgvuldig achter een zich neutraal voordeend comité, terwijl zij aan de herdenking zelf een politieke demonstratie voor haar doeleinden tracht te verbinden. Het plichtvoel herdenken van de doden wordt onder de huidige omstandigheden vooral nog van minder belang geacht.

Ten gevolge van bepaalde beschikkingen van de Amsterdamse overheid, was de Communistische Partij in het verleden nog steeds genoodzaakt deel te nemen aan de openbare herdenking zoals deze plaats vond onder leiding van het gemeentebestuur en in samenwerking met andere groeperingen. Weliswaar organiseerde de Partij in 1951 daarnaast nog een aparte herdenking op de Nieuwe Oosterbegraafplaats, doch door de overheidsmaatregelen werd tot en met 1951 aan de officiële herdenking de partijpolitieke agitatie der communisten op effectvolle wijze ontnomen.

Ten aanzien van de jongste, elfde herdenking van de Februaristaking in 1952, volgde de C.P.N. opnieuw de tactiek om een "eigen" herdenking te organiseren. Alhoewel de officiële plechtigheid was bepaald voor de morgen uren van 25 Februari 1952, vroeg zij bij monde van het "Comité Herdenking Februaristaking 1941" reeds tevoren vergunning aan om de herdenking op Zondag 24 Februari 1952 te doen plaatsvinden. Deze dag zou haar immers de gelegenheid bieden een massale nationale demonstratie te houden met deelnemers uit het gehele land. Zij riep daartoe bij voorbaat allerwege de werkers op.

Na de

-2-

Aan Z.E. de Vice Minister-President,
Minister zonder Portefeuille,
Ministerie van Binnenlandse Zaken,
te 's-GRAYENHAGE

in afschrift:

Aan Z.E. de Minister-President,
Plein 1813 no.4,
te 's-GRAYENHAGE

Na de officiële afwijzing van de herhaalde verzoeken en nadat volgens "De Waarheid" het Amsterdamsche Gemeentebestuur had medegedeeld, dat op Maandag 25 Februari gedurende de gehele dag wel kransen en bloemen bij het voorlopig monument op het J.D.Keijzerplein te Amsterdam konden worden gelegd, veranderde het comité de reeds uitgegeven parolen. Het riep nu in "De Waarheid" van 19 Februari alle Amsterdamsche werkers op om Maandag, 25 Februari, te vier uur in de middag het werk te beëindigen en zich te begeven naar het aan het J.D.Keijzerplein beliggende Waterlooplein. Het comité had besloten om niet aan de plechtigheid in de morgen deel te nemen doch om te vijf uur in de middag een krans te leggen. Kennelijk maakte het Herdenkingscomité van de toestemming om de gehele dag kransen en bloemen bij het voorlopig monument te mogen leggen, gebruik, om alsnog op een bij uitstek gunstig tijdstip een plechtigheid te doen plaatsvinden, die de aard van de geweigerde herdenking het meest ken benaderen.

De gewijzigde oproep besloot uitdagend met de volgende mededeling:

"Het Gemeente bestuur wil de herdenking met alle geweld op Maandag, nu sál zij de herdenking krijgen op Maandag, maar op de manier zoals het Comité en tienduizenden werkers dese wensen te organiseren."

Op een daartoe belegde openbare protestvergadering op Vrijdag 22 Februari 1952 in de Apollonhal te Amsterdam, bijgewoond door circa 2500 belangstellenden, verklaarde de partijbestuurders, het Tweede Kameralid, H.GORTZAK o.m.:

"Houdt U aan het parool van het Comité. Maandag zijn wij op het Waterlooplein en zullen gesloten lange het voorlopig monument op het Waterlooplein defileren."

Voorts zeide hij nog, zich richtend tot het college van Burgemeester en Wethouders:

"Wij hebben lak aan Uw verbod. Wilt U niet op Zondag dan zullen wij Maandag nog massaal herdenken."

De opzet van de C.P.N., om de door het comité georganiseerde dodenherdenking tot een grootse communistisch-propagandistische gebeurtenis te maken, hoofdsake-lijk gericht tegen de Duitse herbewapening, kan als volkomen geslaagd worden beschouwd. Van het totaal der aanwezigen lopen de schattingen uiteen. De pers spreekt over aantallen gelegen tussen 7.000 en 20.000 personen. Een ambtelijk bericht noemt een cijfer van 10.000. Onder leiding van door het Comité aangevoeren ordewachten trokken de demonstranten vanaf vijf uur precies tot ongeveer 7.20 uur in gesloten formatie voorbij het monument.

Bloemen

Bloemen en kransen werden gelegd namens het Herdenkingscomité, de C.F.N. en haar mantelorganisaties, alsmede door delegaties van overheids- en particuliere bedrijven en instellingen. Dit alles vond plaats onder het regerend optreden van de aanwezige plaatselijke politie. In een communiqué dankt het Comité grootmoedig "de agenten van politie en hun superieuren voor hun correcte optreden".

Het totaal der door de overheid genomen beslissingen stelde de communisten in 1952 in staat, om, mogelijk zelfs boven hun aanvankelijke verwachting, de begerde partij-politieke agitatie te voeren. Doordat het gemeentebestuur het tijdstip der officiële herdenking in de morgenuren bepaalde, mocht de C.F.N. uiteraard rekenen op een minimale opkomst aldaar. De Partij o.q. het Comité begreep terecht, dat de bepaling van het tijdstip waarop de herdenking zou plaats vinden, beslissend was voor het welslagen er van. Zeer tactisch koos men daarom het uur waarop de normale arbeidstijd beëindigd wordt (vijf uur namiddag) en het overgrote deel der arbeiders zich op straat bevindt. Massale neerlegging van het werk om vier uur, waarvoor de arbeidersbevolking blijkbaar niet bereid werd gevonden, was voor het slagen van de demonstratie niet nodig.

Resumerende kan worden geconstateerd, dat de communisten begunstigd door de maatregelen van de overheid en de daardoor geschapen gelegenheid in staat zijn geweest te effectueren waarmede tevoren was bedreigd, t.w. een massale gedisciplineerde beteging onder regie van de C.F.N.. Dit communistisch succes zal naar mijn mening voor de Overheid een aansporing moeten zijn om zich tevoren ernstig te beraden over de door haar te volgen tactiek ten aanzien van agitatorische plannen van een in dit opzicht niet te onderschatten tegenstander.

MET HOOPD VAN DE DIENST

W 2/3. f 2 1/3

Mr. H. N. Polderhof